

SÖKANDE

Folkuniversitetet Stiftelsen Kursverksamheten vid Göteborgs Universitet,
857200-6313
Box 2542
403 17 Göteborg

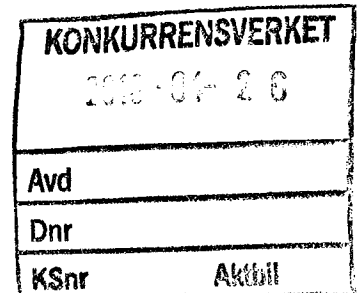
Ombud: Jimmy Carnelind och Erik Jansson
MAQS Advokatbyrå Göteborg AB
Box 11918
404 39 Göteborg

MOTPART

Västra Götalands läns landsting/Västra Götalandsregionen
Regionens hus
462 80 Vänersborg

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling - LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Västra Götalands läns landsting/Västra Götalandsregionen (VGR) genomför en upphandling av Relocationtjänster och Språkutbildning i svenska till nivå B2 (dnr RS 2017-01872). Vid upphandlingen används förenklat förfarande.

VGR har, såvitt avser den del av upphandlingen som avser Språkutbildning Sverige, rangordnat anbudet från BBi Communication Finland Oy (BBi) som nummer 1 och anbudet från Folkuniversitetet Stiftelsen Kursverksamheten vid Göteborgs Universitet som nummer 2.

Folkuniversitetet Stiftelsen Kursverksamheten vid Göteborgs Universitet (Folkuniversitetet) yrkar i förvaltningsrätten att upphandlingen, såvitt avser delområdet Språkutbildning Sverige, inte får avslutas förrän rättelse har gjorts.

VGR motsätter sig bifall till ansökan.

PARTERNAS ANFÖRANDEN

Folkuniversitetet anför bl.a. följande.

Antal utbildningstimmar

Av kravspecifikationen följer att leverantören ska ansvara för utbildning i svenska till nivå B2. B2 är en nivå inom det europeiska systemet för jämförelse av språkkunskaper, CEFR. För att uppnå nivå B2 inom CEFR krävs normalt 500-600 studietimmar.

BBi:s anbud bygger på en utbildningsplan där varje deltagare ska ha lärarledda lektioner under totalt 180 timmar. Detta utgör minst 70 % av den totala utbildningstiden, vilken alltså beräknas uppgå till knappa 260 timmar.

Planerad utbildningstid uppgår till mindre än hälften av den vetenskapligt etablerade tidsuppskattningen för att uppnå nivå B2 från A1. Detta måste anses utgöra en otillåten reservation.

Det är korrekt att ingen reglering av antal utbildningstimmar förekommer i upphandlingsdokumenten. Det följer dock av branschpraxis och beprövad erfarenhet att en viss mängd studietimmar de facto är nödvändig för att uppnå en viss nivå. Av bifogat utlåtande från Dr. Ute Störiko, föreståndare för testcentret Sprachinstitut für skandinavische Sprachen som är auktoriserat för att genomföra Swedextest i Tyskland följer att det normalt krävs 600 timmars undervisning för att en studerande ska uppnå nivå B2 och få godkänt på Swedextest samt att tidsåtgången bör betraktas som branschpraxis.

Vad gäller den ekonomiska regleringen är det utifrån Frågor och Svar tydligt att utgångspunkt ska tas i den offererade utbildningsplanen. Så som svar getts av VGR framgår att en anbudsgivare i förekommande fall kommer att erhålla ytterligare ersättning om den offererade och godkända utbildningsplanen inte leder till att en student uppnår efterfrågat resultat och därför av VGR bedöms behöva ytterligare undervisning.

Ofullständigt anbud

Anbudsgivare ska ange priser enligt särskild bilaga. BBi har underlåtit att lämna samtliga efterfrågade prisuppgifter. Något pris avseende ”tillägg per person” har inte angetts. Eftersom BBi:s anbud inte omfattar samtliga för upphandlingen relevanta arbeten ska anbudet rätteligen förkastas.

Åberopat referensuppdrag

BBi har som referensuppdrag 2 angett HR-strategiska avdelningen, Sahlgrenska universitetssjukhuset och språkutbildning under tidsperioden 2015 – 2017. Folkuniversitetet bestrider att detta utgör ett godkänt referensuppdrag och detta alldeles oavsett vilka omdömen som referenspersonen har gett.

Detta referensuppdrag har inte utförts fackmässigt med godkänt resultat och uppfyller inte referensuppdragskravet i upphandlingen. Detta känner Folkuniversitetet väl till eftersom Sahlgrenska vänts sig just till Folkuniversitetet för såväl nivåbedömning och kompletterande utbildning för de deltagare som inte nått upp till beställd språknivå genom BBi:s utbildningar.

Folkuniversitetet har av Sahlgrenska begärt och tagit del av en lista över utbildningar som beställts från BBi. Listan innehåller uppgift om deltagare, uppdragens språknivå samt undervisningstid. Listan innehåller även uppgifter om extra lektioner för olika deltagare. Vidare har BBi:s referensperson skriftligen i mail till såväl Folkuniversitetet som till BBi framfört klagomål på BBi:s genomförda utbildning av den aktuella grekiska elevgruppen. Det bestrids således att BBi:s referensuppdrag är utförda med godkänt resultat.

Kravet i upphandlingen är att leverantörerna ska redovisa 2 referensuppdrag som motsvarar minst det uppdrag som omfattas av upphandlingen. Utbildningens slutmål är att kandidaten ska genomföra och godkännas i ett Swedextest. Minsta krav på referensuppdraget är då att deltagarna uppnått beställd språknivå, dvs. minst B2, vilken verifierats i ett Swedextest. Detta uppfyller inte BBi:s referensuppdrag.

BBi har i sitt anbud inte angett något uppdrag. Som beskrivning av uppdraget har endast angetts Språkutbildning. Det framgår inte ens att språkutbildningen har avsett svenska. Vid förhållandet att BBi under aktuell period har utfört flera uppdrag för Sahlgrenska kan således inte ett enskilt uppdrag härledas ur anbudet. Samtidigt är det uppställda kravet att ett *referensuppdrag* ska anges. Dessutom framgår inte att BBi:s anbud avser motsvarande uppdrag. BBi:s anbud är således inte fullständigt och ska rätteligen förkastas.

Onormalt lågt anbudspris

BBi:s anbud är väsentligt lägre än övriga anbudsgivares inom samtliga språkutbildningsområden. Mot bakgrund av de låga priser som angetts i relation till övriga anbudsgivares är BBi:s anbud att betrakta som onormalt lågt. Förklaringen torde rimligen vara att BBi:s anbud inte uppfyller upphandlingens krav.

Det följer redan av upphandlingens syfte att ett krav på en utbildningsplan som omfattar ca 600 timmar, varav 70 % (420 timmar) lärarledda, uppställts i upphandlingen. Detta motsvarar 560 lektioner á 45 minuter. I vart fall är detta den tidsåtgång som faktiskt kommer att vara nödvändig för att uppnå efterfrågat resultat. Kostnadstäckningen för en sådan tidsåtgång är den som är relevant för bedömningen av om ett anbud är onormalt lågt. Det är denna tidsåtgång som krävs för ett fackmannamässigt utförande av tjänsten.

BBi har offererat ett pris om 179 000 kr för individuell undervisning och ett pris om 299 000 kr för undervisning i grupp. Priserna understiger markant samtliga övriga anbudsgivares priser i samtliga kategorier. Det är dock endast en kategori som nu är föremål för överprövning.

För individuell undervisning innebär detta att BBi i praktiken offererat ett timpris om 426 kr, enbart beräknat på den lärarledda tiden. Per lektion om 45 minuter blir timpriset istället 319 kr. Detta ska även täcka diverse kringkostnader som uppgår till avsevärda belopp.

Kostnaden för personal inom området uppgår till 600-700 kr per lektionstimme, med beaktande av exempelvis planeringstid, sociala avgifter och semesterersättning. Av detta följer att BBi:s anbud för individuell undervisning understiger den faktiska personalkostnaden för att genomföra utbildningen. Till detta kommer kringkostnaderna. För gruppundervisningen överstiger visserligen BBi:s anbud den rena personalkostnaden. Det är dock en

förhållandevis liten marginal inom vilken ska rymmas material, lokaler och Swedextest.

Det går inte att med anbud på denna nivå få kostnadstäckning. Det finns i vart fall anledning anta att ett anbud på den nivån är onormalt lågt. Under dessa förutsättningar har VGR varit skyldigt att begära en förklaring från BBi:s sida, och om ingen fullgod sådan lämnas, förkasta anbudet.

VGR anför bl.a. följande.

Antal utbildningstimmar

I kravspecifikationen har ställts ett krav på att offererad språkutbildning till minst 70 % ska bestå av fysiskt lärarledda lektioner. Därtill ska utbildningen genomföras inom 6-8 månader och kandidater som går utbildningen befinner sig på lägst nivå A1 och ska inom ramen för det upphandlade avtalet uppnå nivå B2. Förutom krav på tillvägagångssättet och kvalitetskontrollen har inte VGR ställt något krav på hur många timmar utbildningen ska innehålla. Eftersom upphandlingsföremålet är att kandidaten har en faktisk kompetens enligt viss angiven nivå i det svenska språket finns det inte skäl att kravställa avseende antal utbildningstimmar. En färdigutbildad kandidat ska genomföra det fristående testet Swedextest vilket relaterar till den gemensamma europeiska referensramen för språk och som är erkänt av Svenska Institutet. Först när kandidaten har fått ett godkänt resultat på Swedextestet anses leveransen vara utförd vilket tydligt uttrycks under punkten 4 Beskrivning av tjänsten i kravspecifikationen. Att leveransen anses genomförd först efter godkänt Swedextest får anses innebära en fackmannamässig leverans. Det föreligger således inte skäl att förkasta en anbudsgivare utifrån hur många timmar de offererar och BBi kan heller inte anses ha lämnat någon form av reservation i sitt anbud.

I BBi:s utbildningsmodell sker utbildningen i mindre grupper och även ibland på individcentrerad nivå. I utbildningsmodellen ingår även mycket

eget arbete online, läxor, pararbeten samt andra typer av uppdrag som alla ska ske utanför de lärarledda lektionerna. BBi:s utbildningsmodell är uppdelad på 240 timmar lärarledda lektioner och 104 timmar eLearning på BBi Online och bygger även den på erkända teorier från Steven Kraschen och Hermann Ebbinghaus. Sammantaget är det tydligt att den utbildningsmodell som BBi erbjuder inte kan jämföras med den mer konventionella som Folkuniversitet använder sig av. De båda utbildningsmodellerna har dock stöd för att vara framgångsrika och leder båda till samma slutresultat. Branschpraxis för en viss utbildningsmodell kan inte utgöra norm för andra utbildningsmodeller med samma resultat.

I Frågor och Svar har VGR anfört att om det i undantagsfall skulle finnas en kandidat som inte klarar av att följa den normala utbildningstakten och av skäl som inte leverantören ansvarar för skulle behöva ytterligare insatser, kan detta bli aktuellt efter dialog med VGR. Detta är dock inte detsamma som att en leverantör kan offerera otillräckligt antal timmar för att därefter kunna begära ytterligare ersättning. Som angetts ovan är leveransen genomförd först när kandidaten har fått godkänt på ovan angivet test. Av upphandlingsdokumenten framgår att en leverantör som inte genomför utbildningen på sådant sätt att kandidaten kan få godkänt på Swedextestet inte heller kommer att ersättas med mer än 50 % av totala ersättningen.

Ofullständigt anbud

BBi har lämnat efterfrågade uppgifter i prisbilagan. De båda prisbilagorna bifogas för att visa detta. Den ifrågasatta uppgiften lämnades elektroniskt genom att ange en nolla, vilket i det elektroniska systemet omvandlas till ett – (streck). VGR kan endast tolka det som att Folkuniversitetet sett strecket i bilagan som en frånvaro av efterfrågad uppgift, vilket alltså inte är fallet.

Åberopat referensuppdrag

VGR har kontrollerat de uppgifter Folkuniversitetet har lämnat kring BBi:s tidigare uppdrag och funnit att uppgifterna är inkorrekta. Uppdragen har antingen handlat om en utbildning till en viss nivå i kandidatens hemland som efter avslutat uppdrag fortsatt i ett nytt uppdrag till ny leverantör efter att kandidaten flyttat, eller så har uppgifterna handlat om enstaka kandidater som haft problem att ta till sig utbildningarna. Detta är situationer som varit aktuella hos båda leverantörerna.

Folkuniversitetet hänvisar bl.a. till ett specifikt uppdrag avseende en grupp elever från Grekland. Det är inte korrekt att VGR skulle ha uttryckt missnöje över BBi som leverantör. Vid en genomläsning av Folkuniversitetets bifogade e-postkorrespondens framgår tydligt att Folkuniversitetet har påtalat brister hos BBi till ansvarig person inom VGR som därmed agerat mellanhand för att reda ut frågan. Detta är alltså inte några åsikter från VGR:s sida. Det bör också framhållas att BBi inte på någon plats i sitt anbud åberopat det aktuella uppdraget, utan det kommer från Folkuniversitetets tolkning av BBi:s anbud.

Det stämmer att kravet på referenser och referensuppdrag ska avse uppdrag som minst motsvarar det som nu är aktuellt. VGR har med den valda meningen avsett det som anges i kravet, dvs. att åberopade referensuppdrag ska avse 1. utbildning i svenska språket och 2. till minst nivå B2. VGR har inte godkänt något referensuppdrag som har avsett en lägre nivå än B2. Inte heller har VGR i sitt krav angett att tidigare referensuppdrag ska ha avslutats med ett Swedextest. VGR har aldrig tidigare ställt krav på ett Swedextest varför detta av naturliga skäl inte kan ingå i åberopade referensuppdrag från VGR:s verksamheter. Sålunda har det inte varit aktuellt att innefatta detta i kravet på referenser varför Folkuniversitetets extensiva tolkning saknar grund.

Folkuniversitetet menar vidare att BBi inte har uppfyllt kravet gällande referenser genom att inte ha åberopat ett specifikt referensuppdrag. Det finns dock inget angivet i kravet om att ytterligare information ska lämnas än vad som faktiskt efterfrågas i bilaga 10 A och 10 B. BBi har i sin bilaga 10 A hänvisat till en referensperson inom VGR samt angett att uppdraget har avsett "språkutbildning" under perioden 2015 – 2017.

VGR har ställt krav på att anbudsgivaren ska ha teknisk och yrkesmässig kapacitet så att anbudsgivaren kan fullgöra sina åtaganden enligt avtalet. Detta är uppgifter VGR kontrollerar med åberopad referensperson varför kontaktuppgifter till sådan har efterfrågats. VGR anser att BBi har lämnat efterfrågade uppgifter enligt begäran i referensbilaga 10 A och 10 B och att uppgift om att åberopat uppdrag avser "språkutbildning" är fullt tillräckligt. Det har inte funnits något krav på att ytterligare uppgifter kring uppdraget ska lämnas. Med beaktande av att det i kravet på referensuppdrag anges att det åberopade uppdraget ska avse ett uppdrag som minst motsvarar det som upphandlas har det varit en förutsättning för att kunna lämna en referens att uppdraget motsvarar nu aktuell upphandling. Det har inte heller funnits något skäl för VGR att tro att så inte har varit fallet för någon av anbudsgivarna. Med hänsyn till att VGR har ställt krav på att anbudsgivare ska ange referensperson och referensuppdrag i angiven bilaga och då BBi har lämnat efterfrågade uppgifter saknas det stöd för Folkuniversitetets påstående om att BBi inte skulle ha uppfyllt kravet.

Då det också anges i kravet ifråga att VGR förbehåller sig rätten att själva söka referenser har det inte funnits något stöd för Folkuniversitetets vida tolkning att åberopat referensuppdrag ska vara så specificerat att det självständigt, dvs. utan kontakt med referenspersonen, skulle kunna visa att anbudsgivaren har tillräcklig teknisk och ekonomisk kapacitet.

Onormalt lågt anbudspris

BBi:s anbudspris är vare sig lågt i förhållande till andra anbud i liknande upphandlingar eller i förhållande till kontraktsåtagandet. BBi har, som tidigare angetts, en helt annan utbildningsmodell än Folkuniversitetet, en modell som är mindre personalkrävande och därmed mindre kostnadskrävande. Folkuniversitetets beräkning är därmed inte tillämplig på den utbildningsmodellen.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet. (4 kap. 1 § LOU)

Om ett anbud förefaller vara onormalt lågt, ska den upphandlande myndigheten begära att leverantören förklarar det låga priset eller kostnaden.

Myndigheten ska förkasta anbudet om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset eller kostnaden.

Myndigheten ska också förkasta en leverantörs anbud om den finner att det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter. (19 kap. 27 § LOU)

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. (20 kap. 6 § första stycket LOU)

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Folkuniversitetet menar bl.a. att anbudet från BBi på ett antal punkter brister i uppfyllande av obligatoriska krav eller innehåller otillåtna reservationer.

Förvaltningsrätten noterar att det av likabehandlingsprincipen följer att en upphandlande myndighet inte kan efterge eller bortse från obligatoriska krav som uppställts i upphandlingsdokumenten.

Vad gäller antal utbildningstimmar noterar förvaltningsrätten att det i upphandlingsdokumenten inte angetts något krav på visst antal timmar, vilket också är ostridigt mellan parterna. Vad som angetts är att kandidat ska ha uppnått nivå B2 i svenska inom 6-8 månader efter påbörjad utbildning med ett godkänt resultat i Swedextest. Det har i målet inte framkommit annat än att BBi åtagit sig att leverera aktuell tjänst enligt detta krav. Den av BBI i anbudet beskrivna utbildningsmodellen kan inte i sig anses innebära en reservation mot nämnda krav. Därtill kommer att leveransen inte anses fullgjord förrän kandidaten fått godkänt resultat i Swedextest. Den omständigheten att anbudsgivare, enligt vad som anges i Frågor och svar, kan få ersättning för ytterligare lektioner om kandidaten inte har förväntad progression i språket, föranleder inte någon annan bedömning då detta synes avse undantagssituationer.

Vad gäller det som anförts av Folkuniversitetet om att BBi:s prisbilagor är ofullständigt ifyllda kan förvaltningsrätten konstatera att bilagorna, som ingetts i målet, är fullständigt ifyllda.

Folkuniversitetet ifrågasätter även ett av BBi:s åberopade referensuppdrag.

Kravet på referenser återfinns under punkten *5.5.3 Anbudsgivarens tekniska och yrkesmässiga kapacitet* i upphandlingsdokumentens Anbudsinbjudan och lyder enligt följande:

Leverantören (företaget) ska lämna referenser som styrker Leverantörens (företagets) förmåga och kapacitet, bilaga 10 A och 10 B. Leverantören ska redovisa 2 ifyllda referensuppdrag som motsvarar minst det uppdrag som omfattas av upphandlingen. I de fall anbudsgivaren tidigare har utfört uppdrag för Västra Götalandsregionen ska minst en av referenserna vara från Västra Götalandsregionen.

För kvalificering av anbud gäller att den genomsnittliga poängsumman från samtliga infordrade referenter, ska uppgå till minst 15 poäng.

Folkuniversitetet menar att av BBi åberopat referensuppdrag från Sahlgrenska universitetssjukhuset inte kan godkännas.

Referensuppdraget har enligt Folkuniversitetet inte utförts fackmässigt och med godkänt resultat. Argumentationen i denna del är omfattande. Innebörden av vad som förts fram är att de omdömen som getts av referenspersonen skulle vara felaktiga. För att förvaltningsrätten skulle kunna komma till en sådan slutsats krävs att mycket starka skäl härför framkommit. Vad som förts fram av Folkuniversitetet utgör inte tillräckliga skäl.

Referensuppdrag ska enligt det ovan angivna kravet motsvara minst det uppdrag som omfattas av upphandlingen. Förvaltningsrätten noterar att den upphandlande myndigheten måste anses ha visst tolkningsföreträde och bedömningsutrymme beträffande vad som avses med sådan formulering. VGR anför att man avsett det som anges i kravet, dvs. att åberopade uppdrag ska avse 1. utbildning i svenska språket och 2. till minst nivå B2. Det har inte framkommit annat än att av BBi åberopade referensuppdrag uppfyller detta. Förvaltningsrätten finner vidare inte anledning att ifrågasätta vad VGR anför om att man tidigare aldrig ställt krav på ett Swedextest, varför det inte kan ingå i åberopade referensuppdrag från VGR:s verksamheter.

Folkuniversitetet menar vidare att BBi inte redovisat specifikt referensuppdrag då det i referensbilagan endast angetts "Språkutbildning". Som referensbilagorna är utformade måste detta enligt förvaltningsrättens mening dock anses tillräckligt.

På grund av det ovan anförda finner förvaltningsrätten inte visat att anbudet från BBi inte skulle uppfylla de obligatoriska krav som ställts avseende referensuppdrag och innehåll i referensbilagor.

Folkuniversitetet menar vidare att anbudet från BBi är onormalt lågt varför VGR varit skyldig att begära en förklaring från anbudsgivaren.

Om ett anbud förefaller vara onormalt lågt ska den upphandlande myndigheten enligt 19 kap. 27 § LOU begära att leverantören förklarar det låga priset. Vidare ska myndigheten enligt nämnda bestämmelse förkasta anbudet om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt förklarat det låga priset.

I mål som det aktuella, där sökanden gör gällande att det anbud som rangordnats som nummer 1 inte borde ha antagits utan att upphandlande myndighet först begärt en förklaring, är det enligt förvaltningsrätten sökanden som har bevisbördan för att anbudet förefaller vara onormalt lågt. Eftersom upphandlande myndigheter måste anses ha en relativt stor frihet att avgöra vad som ska anses vara ett onormalt lågt anbud måste det krävas att sökanden förebringa förhållandevis stark bevisning till stöd för att anbudet är att betrakta som onormalt lågt, jfr Kammarrätten i Jönköpings avgörande i mål nr 2895-2896-17.

BBi:s priser är betydligt lägre än de priser som offererats av Folkuniversitetet. Totalkostnad för BBi:s anbud har beräknats till 233 100 kr och för Folkuniversitetets anbud till 599 865 kr. Folkuniversitetet anför att BBi:s prisättning för individuell undervisning t.o.m. understiger den faktiska perso-

nalkostnaden för att genomföra utbildningen. Förvaltningsrätten noterar att utgångspunkten för Folkuniversitetets slutsats varit en utbildningsplan som omfattar ca 600 timmar. Såsom förvaltningsrätten konstaterat ovan finns det dock inte något krav på antalet undervisningstimmar i upphandlingsdokumenten. Eftersom BBi använder sig av en alternativ utbildningsmodell är det svårt att jämföra på det sätt som Folkuniversitetet gör. Vidare har VGR en förhållandevis stor frihet att avgöra vad som utgör ett onormalt lågt anbud. Mot denna bakgrund kan Folkuniversitetet inte med erforderlig styrka anses ha visat att BBi:s priser borde ha framstått som onormalt låga på ett sådant sätt att det har ålegat VGR att begära en förklaring till anbudet.

På grund av det anförda, och då inte heller vad som i övrigt anförts av Folkuniversitetet medför att förfarandet vid upphandlingen kan anses strida mot någon bestämmelse i LOU eller mot någon av de gemenskapsrättsliga principerna, ska ansökan avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C LOU)

Carolin Persson Munther
Tf. rådman

Målet har föredragits av Christina Röckner.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.** Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättsens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättsens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.